

Co pro mě znamená být Evropan?

Alžběta Tichá 2006
Mensa gymnázium

Narodila jsem se v Evropě. Žiju tady celý svůj život. Naučila jsem se tu mluvit, chodit, prošla jsem zde mateřskou školou, základní školou a teď jsem tady na gymplu. Vlastně jsem Evropu nikdy neopustila. Nikdy jsem na vlastní oči neviděla nic kromě Evropy. Samozřejmě znám obrázky, videa a příběhy z ostatních částí světa, ale nevím, jaký je to pocit být mimo Evropu. Jsem Evropan každým coulem. A to vede k otázce, co to pro mě znamená být Evropan.

Pro začátek je potřeba si položit otázku, kdo je to Evropan. Z definice je Evropan člověk obývající Evropu. To by znamenalo, že bychom mohli sebrat všechny lidi trvale žijící na území Evropy a říct „Toto jsou Evropané“. Nejdřív ale potřebujeme tu Evropu ohraničit. Já osobně nevidím Evropu jako jednoznačně vymezené území, vnímám Evropy tři.

První Evropa, kterou vidím, je geografická. Její hranicí je čára zakreslená v mapě, která na některých místech nekopíruje hranice států. Jsou tyto státy Evropa, nebo ne? Nebo částečně? Podle mého názoru geografickou Evropu běžný člověk nevnímá, i když je to ta, která se objeví, když se zadá „Evropa“ do Googlu. To mě přivádí k otázce, jestli je tato Evropa důležitá, nebo vůbec použitelná, pro otázku kdo je Evropan. Když budu tvrdit, že mladý obyvatel Moskvy, který zatím zná jenom svou zemi a maximálně pár států Asie, je Evropan, tak bych měla mít podle definice pravdu. Ale cítí se tento Moskvan jako Evropan? Možná ano, protože má s Evropou jiné spojení. Třeba odtamtud byla jeho babička a on se do Evropy chystá přestěhovat, až bude dospělý. A možná mu to nic neříká. Neví, co se tam děje, ani proč by ho to vůbec mělo zajímat. Proto si myslím, že to, jestli je člověk Evropan, nebo ne, by nemělo být definováno pouze podle místa trvalého bydliště, ale pocitem sounáležitosti k Evropě každé osoby zvlášť.

Druhou Evropou, kterou vnímám a kterou považuji za lépe uchopitelnou a představitelnou, jsou státy Evropské unie. Stát tam buďto je, nebo není. Nestane se, že hranice vede skrz stát, což usnadní ohraničení. EU považuji za důležitou, protože se zde státy snaží řešit problémy společně. Mají mezi sebou volný obchod, díky čemuž nemusíme platit cla za každou věc dovezenou ze států EU. Zároveň můžeme vesele vyvážet svoje zboží a to nám produkuje významné zisky, bez kterých bychom jako stát nebyli schopni fungovat. Státy

Evropské unie sdílí stejný záměr, společně dotují velké množství projektů, které posouvají naše země, jejich obyvatelé mají rovné příležitosti v ostatních státech EU a spoustu dalších věcí. Pro mě, jako pro občana, je EU naprosto zásadní institucí, která mi každodenně usnadňuje život. Víím, že když budu chtít, můžu jít studovat do zahraničí bez větších problémů. Mám pocit, že pro mě Evropská unie něco dělá, a proto se cítím být její součástí a vnímám ji jako svoji Evropu.

Poslední Evropou je Schengenský prostor. Mám propadlý pas, takže místa, kam můžu na dovolenou, se omezila na Schengenský prostor. Vidím to jako velkou výhodu, že můžu cestovat v tomto prostoru jenom s občankou. Sice to není vyloženě Evropa, ale to, jestli je stát v Schengenském prostoru, můj výlet do něj ovlivní o hodně víc, než jestli se nachází v geografické Evropě.

Máme tedy vymezené tři prostory, které můžeme potenciálně použít na určení Evropanů. Ale která Evropa je ta pravá? Myslím, že ani jedna není ta pravá a zároveň jsou pravé všechny tři. Když říkám Evropa, myslím tím tu geografickou, EU i Schengenský prostor. Nejde o to, kde člověk žije. Podle mého názoru bychom ani v jednom prostoru nenašli pouze Evropany a nedokázali, aby nějací nezůstali za hranicemi tohoto prostoru. Myslím, že aby člověk byl Evropan musí se tak cítit. Nestačí, že žije na území Evropy. Cítit se jako Evropan, tím myslím cítit sounáležitost s ostatními, kteří si tak připadají. Myslet si, že být Evropan je důležité. Věřit, že nás něco kulturně a historicky spojuje a chtít být součástí většího celku. A cítím se já jako Evropan? Ano. Záleží mi na tom, co se tu děje a chci být součástí. Držet pohromadě se všemi lidmi, kteří o to stojí a vytvořit společně místo na zemi, kde se nám bude dobře žít.

Zároveň mi mé evropanství, myslím tedy spíše EU a Schengenský prostor, geograficky to pro mě nemá takový význam, zajišťuje spoustu věcí. Pro začátek pocit bezpečí. Od vzniku Evropských společenství nedošlo na jejich území k žádné válce. Nemusím se tak bát o svůj život a domov. Také víím, že když se rozhodnu tady zůstat a založit rodinu, bude v bezpečí. Dále mi EU poskytuje svobodu. Svobodu slova – můžu otevřeně říct svůj názor. Kulturní svobodu a svobodu v náboženství – můžu veřejně přiznat svoji víru a nikdo se mi ji nepokusí sebrat. Díky těmto svobodám může v Evropě bezstarostně žít tolik rozdílných lidí. Proto je Evropa tak úžasně rozmanitá, pestrá a jedinečná. Také můžu volně cestovat. Dokonce se můžu do jiné země přestěhovat a trvale tam žít, pracovat či studovat.

Ještě bych se chtěla vrátit k Evropské unii a konkrétně k odchodu Velké Británie z ní. Evropská unie je instituce, k jejímž cílům patří prosazování míru, zajišťování svobody a

bezpečnosti, boj proti diskriminaci a podpora vědeckého a technického pokroku. Stojí na hodnotách, jako jsou demokracie, svoboda, lidská důstojnost a rovnost. Myslím, že se ke svým cílům staví velmi zodpovědně a postupně pracují na jejich dosažení. Státy, které jsou součástí EU, z toho podle mého názoru jednoznačně profitují. I když to u některých států neplatí finančně, získávají tím jiné výhody a zlepšuje a usnadňuje to život obyvatelům těchto států. Tak proč by Velká Británie odcházela z EU? Bylo to rozhodnuto v referendu. V podstatě si to přáli Angličané. Odhlasovali si, že chtějí brexit. Myslím, že nedomysleli všechny důsledky odchodu. Nenapadlo je, že až budou chtít na romantickou dovolenou do Paříže, budou s tím mít o hodně více papírování, ani to, že se ztíží dovoz zboží, a tím pádem se může zdražit nebo na nějakou dobu úplně zmizet z trhu. Napadá mě tedy jediný důvod, proč referendum dopadlo takto. Malá vzdělanost obyvatel. Nevěděli, k čemu jim je být součástí EU, a tak chtěli odejít. Myslím si, že by se o fungování Evropské unie mělo více mluvit a nejlépe o tom učit ve školách.

Vrátím se k tomu, že jsem Evropan. Ale jsem také Čech. Jsem tedy spíš Čech, nebo Evropan? Česká republika je součástí Evropy. Geograficky je členem EU a je i v Schengenském prostoru. Mohl by někdo přesto být Čech a nebýt Evropan? Pokud bychom to brali jenom pouze území, na kterém žije, tak ne. Ale podle přesvědčení? Podle výzkumu neziskového ústavu STEM z roku 2019 se 71 % Čechů cítí být Evropany¹. To znamená, že 29 % Čechů se necítí být Evropany. Proč to tak je? Podle mého názoru se mohou necítit Evropany ze spousty důvodů. Nesouhlasí s některými rozhodnutími EU, nedůvěřují institucím, které EU zastupují, například Evropskému parlamentu nebo třeba nemají pocit, že jim Evropanství k něčemu je. Jaký je rozdíl v tom být Čech Evropan a Čech ne-Evropan? Jako Čech bude tato osoba cítit sounáležitost s naším státem. Když vyhraje v hokeji, bude z toho mít radost. Když náš pan prezident udělá nějaký trapas, bude se za něj stydět. A když se bude řešit přijetí eura, bude hlasitě vykřikovat svůj názor, ať už je jakýkoliv, protože mu to není jedno. Pokud se něco podobného stane na evropské úrovni, Čech ne-Evropan nad tím mávne rukou, zatímco ten, co se cítí být Evropanem, se o to bude zajímat.

Dalo by se to demonstrovat na jednom velkém příkladě. Během několika století státy Evropy kolonizovaly Afriku. Přestože už jsou dnes tyto bývalé kolonie nezávislými státy a lidé, co se o kolonizaci zasadili, už jsou po smrti, neseme dál kolektivní vinu. Naši předkové násilím

¹ *Důvěra v Evropskou unii a Evropský parlament mírně posiluje, stále však většina veřejnosti těmto institucím nedůvěřuje* [on-line]. [cit. 2021-9-28]. Dostupné z: <https://www.stem.cz/duvera-v-evropskou-unii-a-evropsky-parlament-mirne-posiluje-stale-vsak-vetsina-verejnosti-temto-institucim-neduveruje/>

převzali vládu nad státy Afriky, zotročili místní lidi, vytěžili jejich zdroje a některé kmeny, co se nechtěly přizpůsobit, vyhladili. Když se o tom mluví, stydíme se za to, jak se tehdy představitelé evropských států zachovali. Tak počkat. Česko přece nikdy nic nekolonizovalo. Jak je tedy možné, že tu kolektivní vinu někteří Češi cítí také? Odpověď je jednoduchá. Nejsme pouze Češi. Jsme také Evropané a cítíme zodpovědnost za to, co udělali Evropané před námi.

V 18. a 19. století prošla Evropa průmyslovou revolucí. Došlo k zásadním změnám v zemědělství, v dopravě, ve výrobě i v těžbě. Přišla industrializace a všechno se začalo měnit. Hrubý domácí produkt rostl, přicházely nové a nové nápady. Celková kvalita života se zlepšila. Evropa se tak na spousty desetiletí stala centrem rozvoje. Pro dnešního Evropana to znamená, že žije na vysoké úrovni, se všemi vymoženostmi, které tento svět nabízí. Mám za to, že je důležité, že tímto Evropa prošla a umožňuje to jejím obyvatelům žít pohodlný život, ve kterém jim nic neschází.

Na závěr bych chtěla shrnout, co to pro mě znamená být Evropan. Není to jenom fakt, že jsem se narodila na území Evropy, ať už geograficky, v EU nebo v Schengenském prostoru. Jde o to, že se cítím být Evropanem. Záleží mi na tom, co se s tímto prostorem stane. Stojím o to být součástí Evropy. Je pro mě důležité, že máme instituce, které řeší aktuální věci, ne jenom jako státy zvlášť, ale jako Evropská unie. Život Evropana mi zajišťuje pocit bezpečí, svobodu, možnost cestovat. To, že jsem Čech, neznamena, že musím nutně být i Evropan, ale to, že můžu. A já chci. S tím, že jsem Evropan, přichází spousta výhod a radostí, zároveň ale cítím kolektivní vinu za chování našich předků. Evropa je místem, které se hodně posunulo a vyvinulo. Skrz průmyslovou revoluci Evropa dosáhla na vysokou životní úroveň svých obyvatel. Nabízí spoustu úžasných věcí a příležitostí. Myslím, že je ideálním místem pro život.